

ПЕЙОРАТИВИ В МОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕРІОДИКИ

Марина Навальна

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри документознавства,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький,
Київська обл., Україна, 08401
navalna@rambler.ru

АНОТАЦІЯ

У дослідженні проаналізовано лексичні одиниці, які надають текстам української періодики негативних відтінків, охарактеризовано їх за тематичними групами, виокремлено нові лексико-семантичні вияви лексем, що активізувались під дією позамовних чинників.

У статті для вивчення лексики в мові української періодики початку ХХІ ст. використано як основні метод спостереження та описовий метод. На різних етапах дослідження послуговувалися методом функціонального аналізу для визначення стилістичного навантаження лексичних одиниць.

Зроблено висновок, що у мові преси початку ХХІ століття помітне інтенсивне творення пейоративів. Це зумовлено передусім пошуком нових і неординарних виражально-зображальних, оцінних та номінативних засобів. Пейоративи виконують у мові сучасної публіцистики оціночну та експресивну функції.

Ключові слова: пейоративи, негативне значення, мова української періодики, стилістична роль, позамовні чинники.

Для цитати:

Навальна М. Пейоративи в мові української періодики. *Психолінгвістика. Психолінгвістика. Psycholinguistics*. 2017. Вип. 22 (2). С. 85–97.

Вступ

У лінгвістиці категорія оцінки визначається як позитивна або негативна кваліфікація предмета думки, як судження мовця,

його відношення – схвалення/несхвалення, бажане/небажане, захоплення тощо. Оцінка – це результат процесу оцінювання. У мові відображається взаємодія дійсності та людини в найрізноманітніших аспектах, одним з яких є оцінювальний аспект: об'єктивний світ розділяється людиною з точки зору його оцінного характеру – добра і зла, користі й шкідливості і т. д., і цей поділ є соціально обумовленим і дуже складним чином відображений у мовних структурах (Арутюнова, 1988; Бацевич, 1997).

У численних працях останніх років, присвячених вивченню публіцистичного стилю, значну увагу приділено таким проблемам як: 1) дослідження мовностилістичних і комунікативно-прагматичних особливостей публіцистичного мовлення; 2) характеристика жанрової системи публіцистичного стилю; 3) механізм створення та інтенсифікації мовної образності та експресії в публіцистичних жанрах. Дослідниця Ю. В. Калужинська аналізує лексеми з негативною оцінкою в мові української періодики, характеризує лексико-словотвірну вербалізацію цієї оцінки (Калужинська, 2015).

Методи дослідження

У статті для вивчення лексики в мові української періодики початку ХХІ ст. використано як основні метод *спостереження* та *описовий* метод. На різних етапах дослідження послуговувалися методом *функціонального* аналізу для визначення стилістичного навантаження лексичних одиниць.

Результати дослідження

У мові сучасних українських друкованих засобів масової інформації в постійному вжитку перебувають інновації іншомовного походження, що сприяють поповненню словникових ресурсів літературної мови і які є найвиразнішим явищем мовно-літературного розвитку. Особливо часто вони подаються в матеріалах на позначення осіб (*провокатор* «1. Таємний агент, який проникає в нелегальну організацію із зрадницькими цілями; 2. Особа, що провокує що-небудь»; *фарисей* «1. У стародавній Іудеї – послідовник релігійно-політичної течії, що виражала

інтереси заможних іудеїв і відзначалася фанатизмом та надмірною увагою до зовнішніх проявів релігійності; 2. Лицемірна людина; ханжа»; *архітектор* «фахівець в галузі архітектури, будівничий», *куратор* «особа, якій доручено наглядати за якою-небудь роботою; опікун»; *шулер* «гравець, який у картярській грі користується нечесними шахрайськими прийомами; взагалі обманщик, шахрай»; *екстреміст* «людина, яка дотримується крайніх поглядів»; *мародер* «вояк, що грабує вбитих та поранених після бою або мирне населення під час війни»; *імітатор* «людина, яка вміло імітує кого-, що-небудь»; *махінатор* «той, що діє нечесно, хитро для досягнення чогось», напр.: «Потім **провокатори** розбили скло вхідних дверей офісу і прорвалися всередину» («Слово», 18.12.2014); «Розумію, що рівень **фарисейства** міського голови зашкалює» («Високий Замок», 15.01.2015); «Москаль назвав головного **архітектора** псевдореспублік Донбасу» («Високий Замок», 03.11.2014); «...або лінію розмежування терористи разом із їхніми **кураторами** з Кремля бажають проводити вже з урахуванням нових територій...» [про стан справ на Донбасі] («Україна молода», 07.11.2014); «На думку соратників Яценюка, Лещенко «вчергове виступив у неприглядній ролі «інформаційного **шулера**» і «вдався до відвертого пересмикування інформації та наклепів» стосовно Кабінету міністрів та прем'єра» («Високий Замок», 16.04.2015); «У Лаврова назвали Парасюка **екстремістом**» і вислали ноту» («Високий Замок», 11.03.2016); «Акція «Прем'єра-мародера під трибунал» («Високий Замок», 16.02.2016); «Когорта Героїв України може поповнитись «гідним» представником – талановитим **імітатором** патріотичної діяльності на Донбасі Володимиром Семистягою» («Україна молода», 16.01.15); «Ось тільки «інформаційні **махінатори**» з мерії не врахували, що їхню аферу видадуть «стоп-кадри» з офіційного сайту» («Високий Замок», 29.01.2015).

Особливої уваги у мові української періодики заслуговує лексема *фейк* (*фейковий*), що функціонує у текстах на різну тематику. Оскільки трактується вона як «підробка, фальсифікація, щось несправжнє, неправдиве», то відповідно має негативне маркування, а отже і тексти, в яких вона вживається, матимуть негативну конотацію. Пор.: «СБУ: нібито відповідальна за

вбивства Калашнікова і Бузини організація «УПА» виявилась **фейком**» («Голос України», 18.04.2015); «**Експерти: Фейкова обкладинка The Economist з Порошенка – прокол його парників**» («Слово», 5.01.2016); «**Це не я наполягаю, а його справжня, а не фейкова професійна біографія**» («Високий Замок», 29.04.2015); «**У «Нафтогазі» спростували гучний «фейк» Кремля про постачання газу**» («Експрес», 5.01.2016); «**Виставку кремлівських інформаторів на Хрещатику влаштував керівник фейкової премії – Дмитро Василець**» («Високий Замок», 30.11.2015); «**Важко коментувати дурниці, але ми часто стаємо свідками того, що зі сторони тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської області виходять подібні фейки**» («Високий Замок», 03.09.2016); «**Фейкові** вибори **фейкових** республік» («Україна молода», 04.11.2014); «**Правий сектор** назвав інформацію про хлопчика-заручника **фейком**» (УП, 13.07.2015).

Дуже незвичним, але доволі емоційним, видається використання медичної термінології в переносному значенні для позначення процесів та станів у політичному житті.

Можливий процес занепаду позначають лексемою *агонія* «останні прояви життєвої функції організму перед смертю, передсмертні муки, конання; останні хвилини існування того, що гине», напр.: «**Ранімація «Укр-Енерго» = агонія «Нафтогазу»**» («Дзеркало тижня», 02.04.2014); «**Політичний інфаркт або агонія за владою**» («Високий Замок», 13.03.2016).

Із негативним значенням вжито також лексему *метастаз* – «перенесення певного паталогічного матеріалу з ураженої частини організму в іншу, де й виникає відповідний хворобливий процес; осередок хвороби, що виникає внаслідок такого перенесення» для характеристики політичного життя країни, пор.: «**Метастазів бюрократизму не зламає навіть чудо-ніж**» («Дзеркало тижня», 19.06.2016).

У значенні «**боязнь чогось**» вживають лексему *клаустрофобія*, яке тлумачиться як «**нав'язливий страх закритих приміщень, замкнутого простору**», напр.: «**Іншими словами, ми не можемо демонізувати громадян країни з авторитарним режимом, який страждає від клаустрофобії**» («Дзеркало тижня», 6.05.15). Словом *імпотенція* та похідним утворенням –

імпотентність, «повна або часткова втрата особами чоловічої статі здатності здійснювати статевий акт, статеве безсилля; *перен.* творче безсилля, духовне безпліддя» деякі журналісти позначають неспроможність до чогось. З цією ж метою подекуди у подібних темах використовують й лексему *паралізований* «який перебуває у стані паралічу», пор.: «Грецькі «ліві»: *продажність чи інтелектуальна імпотенція*» [про страйки при показі документального кіно в Греції] («День», 18.05.2016); «Запровадження мораторію на продаж земель свідчить про *імпотентність реформи*» («Сільські вісті», 11.10.2016). У цій же тематиці використовують складні слова, напр.: «...західні уряди й суспільства – *імпотентно-безвольні, спаралізовано-слабкі, судомно скуті панічним страхом втратити бодай частку звичного і зручного споживацького способу життя, повсякденного комфорту й солодкого порно-гламуру*» («Дзеркало тижня», 15.11.2015).

Однаково негативного відтінку текстам про діяльність Кремля чи будь-яку іншу діяльність в Україні надає лексема *шизофренія*, котра у медицині трактується як «тяжке психічне захворювання, яке характеризується стійкими змінами психіки: порушенням зв'язності психічних процесів, зниженням психічної активності», напр.: «Потім був кривавий розстріл мирного Маріуполя, і чергове загострення словесної кремлівської *шизофренії*» («Високий замок», 29.01.2015); «Навіть Перший національний практикує «мовну *шизофренію*», тобто в ефірі прослідковується як українська, так і російська» («Україна молода», 14.09.2016). У таких текстах лексема подана в переносному значенні та демонструє алогічність дій деяких осіб.

В економічній тематиці помічено функціонування лексем з переносним негативним значенням: *сковувати* «*перен.* Позбавляти можливості вільно діяти; перешкоджати свободі дій, прояву, вираженню чого-небудь»; *з'їдати* «*перен.* Повністю знищувати що-небудь»; *зашиорг* «*перен.* те, що тримає кого-небудь у якійсь залежності (матеріальній, духовній; *голод* «*перен.* гостра нестача чого-небудь вкрай необхідного». Пор.: «Невиважена політика *сковує економіку*» («Сільські вісті», 30.01.2015); «Пенсійні витрати *з'їдають*» 26% держбюджету в 2014 році, хоча

десять років тому цей показник був 14%» («Дзеркало тижня», 01.02.2015); «Нагадаємо: щороку КСУ «з'їдає» близько 100 млн. бюджетних гривень» («Сільські вісті», 17.04.2015); «Схоже, із боргового **заиморгу** ми виберемось нескоро» («Сільські вісті», 06.02.2015); «Крім того, уряд пообіцяв нарешті звернути увагу на добробут освітян та медиків, котрі, як відомо, перебувають у стані хронічного фінансового **голоду** – їм мають підвищити зарплати» («Сільські вісті», 16.09.2016); «Доларовий **голод** – штучний» («Газета по-українськи», 07.11.2014).

Особливій критиці піддаються процеси, пов'язані із грішми та ростом цін. У цій тематиці функціонують лексеми, що окрім фіксованого переносного значення, набувають й нового з огляду на сферу використання: *пожирати* «перен. Знищувати, спалюючи, поглинаючи і т. ін. кого-, що-небудь»; *накачка* дія за зн. *накачувати* «перен., розм. Посилено прищеплювати кому-небудь певні думки, переконання і т. ін.»; *злітати* «перен. Зникати, пропадати, перестаючи існувати; перен. Мимоволі, раптово вихоплюватися»; *плавання* «перен. переміщуватися в різних напрямках, не мати опори»; *хвороба* «перен. неприродне, надмірне захоплення чим-небудь, надзвичайний потяг до чогось»; *стрибати* «перен. Швидко текти по камінню, уступах і т. ін.»; *накручувати* «перен. Посилено прищеплювати якісь думки». Пор.: «**Експерти: Протиснувши закон у своїх інтересах, «Нафтогаз» і далі «пожиратиме» все здорове, що є на ринку**» («День», 19.02.2015); «**Досить згадати незрозумілу і непрозору «накачку» грошима окремих банків навесні**» [про дії нової влади] («День», 24.12.2014); «**Курс долара може злетіти до 20 гривень**» («День», 14.11.2014); «**За його словами «плавання» гривні триватиме не до встановлення ринкового курсу, а до повного падіння економіки**» («Високий Замок» 13.11.2104); «**Тому про хворобу гривні говорити, здавалося б, немає сенсу: про них і так усе давно зрозуміло**» («Дзеркало тижня», 24.09.2016). «...**ціни на бензин стрибатимуть разом із гривнею...**» (УМ, 18.12.2014); «**Як накрутять ціни в маршрутках – невідомо**» («Сільські вісті», 30.01.2015).

Негативного значення набувають також новотвори *тарифмор* та *тарифоцид*. Вони є трансформацією відомих іменників

голодомор («неодноразова масова загибель людей від голоду на території УРСР, спричинена зумисними діями влади і спрямована на геноцид корінного населення») та *геноцид* («цілеспрямовані дії з метою знищення повністю або частково окремих груп населення чи цілих народів за національними, етнічними, расовими або релігійними мотивами»). Вживання їх у журналістських текстах висвітлює негативну ситуацію, що склалася в країні у зв'язку із ростом тарифів, напр.: «У нас майдан приніс людям нові «квитанції **тарифмору**», знищення гривневих заощаджень, сплеск безробіття, шаленство цін – фактично геноцид» («Вільна Україна», 30.06.2015); «Економічно обгрунтований **тарифоцид**. Підвищення цін на ЖКГ може стати початком соціального колапсу в державі» («Вільна Україна», 14.07.2016)

Молодіжний жаргонізм *мажор*, який раніше вживали переважно в середовищі студентів зі значеннями «матеріально забезпечена молода людина, яка вдає із себе представника еліти й підкреслює свою вищість над іншими», «підліток, син заможних батьків», «несумлінний студент, який пропускає заняття, не виконує завдань і под.», останнім часом набув поширення в широких колах суспільства, що дає підстави вважати його сленгізмом, напр.: «**Мажори** на районі» (заг.) («Львівська газета», 02.10.2014); «Якими є ціни на **мажорні** номерні знаки в Україні» (заг.) («Економіка», 14.11.2015); «Сам **мажор** деякий час переховувався в лікарні, звідки зник у невідомому напрямку...» (заг.) («Україна молода», 02.10.2015); «Суд ухвалив рішення на користь **мажора** Толстошеєва, який вбив жінку» (заг.) («Високий Замок», 12.02.2016); «Скандальним миколаївським **мажорам** оголосили про підозру у хуліганстві» (заг.) («Високий Замок», 01.09.2016).

Різні процеси в суспільстві журналісти передають за допомогою дієслів-жаргонізмів. Такі лексеми негативно характеризують дії та стани в українському соціумі. Їх використовують здебільшого з певною стилістичною метою. Так, жаргонізм *злити* «1. Продати щось; 2. Передати комусь певну інформацію» зафіксовано в заголовках публікацій на суспільно-політичну тематику стосовно різних процесів, напр.: «Садовий **злив**» *Магдиш на догоду церкві?*» (заг.) («Високий Замок»,

07.10.2015); «Безвізовий не **«злили»**, Київ має намір завершити роботу – дипломат» (заг.) («Високий Замок», 2.03.2016); «Тука каже, що його шифротелеграму до Яценюка **«злили»** бойовикам» (заг.) («Високий Замок», 24.03.2016); «Бізнес-партнер директора «прокладки» Януковича очолив держзавод та **зливає** мільйони своїм» (заг.) («День», 6.05.15); «Хакери **«злили»** в мережу телефони депутатів Держдуми» (заг.) («Високий Замок», 18.05.2016).

Найактивнішого вияву в аналізованих друкованих засобах масової інформації набувають суржикізми, зокрема лексема *папєредніки*, яку асоціюють із Миколою Азаровим. Політичні тексти, в яких використовується ця лексема набувають ще більшого експресивно-негативного характеру, оскільки характеризує попередніх владних діячів, які залишили після себе лише розруху, пор.: «...як ми спромоглися докотитися до таких «європейських стандартів» і кому, окрім **«папєредників»** маємо за те дякувати» («Україна молода», 3.11.2015); «Якщо вони не хочуть позбутися крісел у такий спосіб, як це зробили їхні **«папєреднікі»**, саме час припинити узурпацію повноважень і перерозподіл фінансових та ресурсних потоків, про який нещодавно казав Сергій Леценко» («Україна молода», 11.12.2015); «Так відбувається і з найближчими **«папєредниками»** свіжо призначеного Синютки» («Вільна Україна», 30.01.2015); «Те, що вдалося зробити Арсенію Петровичу, за словами самого Арсенія Петровича. Всього за рік, не вдалося жодному голові-**«папєредніку»**» («Україна молода», 19.02.2016).

Емоційну-оцінну лексику активно поповнюють слова зі значенням неприйняття чогось, спротиву або протидії чомусь з префіксом **анти-** (від грец. – протилежність, протидія, ворожість, заміну, іноді подібність). У мові друкованої періодики лексеми з таким префіксом мають виразне негативне значення (*антиукраїнець, антиукраїнський, антисемітизм, антиросійський, антирекламна, антирекорд, антинародна, антирейтинг, антиреформа, антирейтинг*). Напр.: «СБУ розслідує **антиукраїнську** діяльність Ківалова» («Голос України», 18.04.2015); «У Нідерландах витратять чималу суму на **«антиукраїнський»** туалетний папір» («Економіка», 17.02.2016);

«... Михайло Ратушний вважає, що сплюндрування пам'ятника є результатом **антиукраїнської** істерії піднятої ухваленням польським Сеймом сумнозвісного рішення з приводу подій на Волині протягом Другої світової війни» («Україна молода», 11.10.2016); «В ЄС аж 5 країн – **антиукраїнці**» («Вільна Україна», 10.04.2015); «Тільки вже не у вигляді танків та «Градів»...а у вигляді дорогих костюмів і «мерсів» «республіканської» еліти, яка буде продовжувати нагнітати **антиукраїнську** риторичу в регіоні» («Україна молода», 06.10.2015).

У поле оцінної лексики, що виражає негативне ставлення до явищ, осіб і підкреслює їхню несправжність, входять слова з похідними **квазі-** (у складних словах означає «позірний, несправжній, фальшивий»): *квазі-карбованець, квазівибори, квазікерівник, квазідопомога, квазідержава*. Пор.: «Лєвова частка жителів західних областей часто й інших регіонів України у буремні 1990-ті коли зарплатню видавали спочатку купонами, а потім мільйонами **квазі-карбованців**, виживала завдяки переміщенню товарів через кордон» («Україна молода», 11.10.2016); «Причина: організація і проведення **квазівиборів** на Донбасі 2 листопада, що стало «грубим порушенням Мінського протоколу від 5 вересня і поставило під загрозу зриву весь мирний процес» («Україна молода», 05.11.2014); «...хоча юридично Кремль вважає «Новоросію» частиною України, ключові рішення її **квазікерівників** залежать від російських чиновників» («Україна молода», 13.05.15); «Президент України назвав такі конвої **квазідопомогою**» («Сільські вісті», 17.03.2015); «Занепокоєння планами кудрів створити власну **квазідержаву** також висловлює Туреччина...» («Україна молода», 18.03.2016).

З негативною оцінкою вживають й лексеми з похідними **псевдо-** («несправжній, неправильний»): *псевдовикривальний, псевдовибори, псевдовольєвизавлення, псевдокраїна, псевдогаличан, псевдопереселенець, псевдоволонтер, псевдоголосування*. Напр.: «І не зважаючи на всі **псевдовикривальні** заяви, основна мета яких – приховати злочини старої влади й олігархів, Кабмін послідовно рубатиме голови корупційній гідрі» («Україна молода», 03.04.2015); «Раніше повідомлялось про те, що в селі Медвежанка та селищі Володарськ 29 жовтня прихильники ЛНР організували

виїзні «псевдовибори» («Дзеркало тижня», 30.10.2014); «Порошенко: скасування псевдовиборів на Донбасі допоможе його повернути» («Україна молода», 06.10.2015); «Організатори цього псевдоволевіявлення констатували, що за відокремлення від України проголосувало понад 96% мешканців півострова [Крим]» («День», 18.03.2016); «Псевдокраїна продаватиме хімічну зброю» («Економіка», 12.02.2016).

Новотвори з префіксом **лже-** інколи дублюють похідні з **псевдо-**, реалізуючи значення «несправжній». Проте в основному нові похідні з морфемою **лже-**, реалізуючи значення неістинності, виражають додатковий відтінок обману, напр.: *лжесучасники*, *лжепатріоти*, *лжеофіцер*, *лжееліта*, *лжебатюшки*. Вказана семантика особливо характерна для оказіональних утворень у художньому і публіцистичному стилі. Напр.: «*Лжесучасники, лжепатріоти*» («Сільські вісті», 16.01.2015); «*Це ж треба так не поважати місто, щоб виставити в кандидати пройдисвіта, людину без біографії, без досвіду, без професії, без освіти, лжеофіцера і афериста, який збрехав ЦВК при подачі документів*» («Україна молода», 29.03.2016), «*Але сьогодні в суспільстві сформувалась критична маса тих, хто хоче «перезаснувати» Україну, оскільки вітчизняна «лжееліта» намагається вчергове згасити революційний порив мас, пропонуючи натомість лише плани реформ та імітовану демократію*» («День», 06.02.2017); «*Лжебатюшки з великої дороги. Двоє молодих ромів «сповідали» прикарпатських бабусь*» («Україна молода», 11.03.2013).

Висновки

Мова газетної періодики – це дієвий засіб передачі інформації, специфіка якого визначається насамперед його функційною природою – бути засобом впливу. Тому арсенал мовних засобів преси відзначається широтою та різноманітністю. На початку XXI століття в мові українських друкованих засобів масової інформації актуалізувалася лексика з негативно оцінним значенням, що спричинене низкою позамовних чинників: економічною та політичною кризами, військовими діями на сході України, криміналізацією суспільства, соціальними проблемами та ін.

Література

- Арутюнова Н. Д. Предложение и его смысл : Логико-семантические проблемы. 3-е изд., стер. М. : Едиториал УРСС, 2003. 383 с.
- Бацевич Ф. С., Космеда Т. А. Очерки по функциональной лексикологии : монография. Львов : Світ, 1997. 392 с.
- Калужинська Ю. В. Нові лексико-семантичні вияви іншомовної лексики на позначення негативних дій та процесів (на матеріалі мови української періодики). Мова і культура. 2015. Вип. 18. Т. I (176). С. 277–284.
-

УДК 811.161.2:070

ПЕЙОРАТИВЫ В ЯЗЫКЕ УКРАИНСКОЙ ПЕРИОДИКИ

Марина Навальная

**доктор филологических наук, профессор,
профессор кафедры документоведения,**

ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет
имени Григория Сковороды»,
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий,
Киевская обл., Украина, 08401
navalna@rambler.ru

АННОТАЦИЯ

В исследовании проанализированы лексические единицы, которые предоставляют текстам украинской периодики негативных оттенков, охарактеризованы эти слова по тематическим группам, выделены новые лексико-семантические проявления лексем, которые активизировались под действием внеязыковых факторов.

В статье для изучения лексики в языке украинской периодики начала XXI века использовано в качестве основных метод наблюдения и описательный метод. На разных этапах исследования пользовались методом функционального анализа для определения стилистической нагрузки лексических единиц.

Сделан вывод, что в языке прессы начала XXI века заметное интенсивное создание пейоративов. Это обусловлено прежде всего поиском новых и неординарных выразительно-изобразительных, оценочных и номинативных средств. Пейоративы выполняют в языке современной публицистики оценочную и экспрессивную функции.

Ключевые слова: *пейоративы, отрицательное значение, речь украинской периодики, стилистическая роль, внеязыковые факторы.*

Для цитати:

Навальня М. Пейоративы в языке української періодики. *Психолінгвістика. Психолінгвістика. Psycholinguistics*. Вып. 22 (2). С. 85–97 [на укр. языке].

UDC 811.161.2:070

**PEJORATIVES IN LANGUAGE
OF UKRAINIAN PERIODICALS**

Maryna Navalna

Doctor of Philology, Professor of the Department of Documentation Science,
SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University
named after Hryhoriy Skovoroda»,
30 Sukhomlynskyi Str., Pereyaslav-Khmelnytskyi, Kyiv Reg., Ukraine, 08401
navalna@rambler.ru

ABSTRACT

The research analyzes lexical items that give negative shades to the texts of Ukrainian periodicals, characterizes them by thematic groups, marks new lexical and semantic expressions of lexical items, which were activated under the influence of extra-linguistic factors.

The main methods, observation and descriptive, are used in scientific research for the study of vocabulary in the language of Ukrainian periodicals at the beginning of the XXI century. At different stages of the research, the method of functional analysis was used to determine the stylistic load of lexical items.

It is concluded that there is an intensive formation of pejoratives in the media language of the beginning of the XXI century. This is due primarily to the search for new and extraordinary expressive, figurative, evaluative and nominative means. Pejoratives perform an evaluative and expressive function in the language of modern journalism.

Key words: *pejoratives, negative meaning, language of Ukrainian periodicals, stylistic role, extra-linguistic factors.*

For citation:

Navalna, M. (2017). Pejoratyvy v movi ukrayinskoyi periodyky [Pejoratives in language of Ukrainian periodicals]. *Psycholingvistyka – Psycholinguistics*, 22 (2), 85–97 [in Ukrainian].

References

- Arutyunova, N. D. (2003). *Predlozhenie i ego smysl : Logiko-semanticheskie problemy* [Sentence and its sense: logical and semantical problems]. Moskva : Editorial URSS [in Russian].
- Batsevych, F. S., & Kosmeda, T. A. (1997). *Ocherki po funktsionalnoy leksikologii* [Notes in functional lexicology]. Lwiw : Svit [in Ukrainian].
- Kaluzhynska, Yu. V. (2015). Novi leksyko-semantychni vyvavy inshomovnoyi leksyky na poznachennya negatyvnyx dij ta procesiv (na materialy movy ukrayinskoyi periodyky) [New lexical and semantic appearance of foreign lexicon for denoting negative actions and processes (on the material of the language of Ukrainian periodicals)]. *Mova i kultura – Language and culture*, 18, 1 (176), 277–284 [in Ukrainian].

Подано до редакції 27.09.2017
Рецензовано 10.10.2017
Прийнято до друку 15.10.2017